

2009 TÜRKİYE İNSAN HAKLARI İHLALLERİ BİLANÇOSU

YAŞAM HAKKI İHLALLERİ

	ÖLÜ	YARALI
YARGISIZ İNFAZ		
Dur İhtarına Uymadıkları Gerekçesiyle Güvenlik Güçleri Tarafından Öldürülen ve Yaralananlar ve Silah Kullanma Yetkisinin İhlali	36	71
Özel Güvenlik Görevlileri Tarafından Öldürülen ve Yaralananlar	-	1
Köy Korucuları Tarafından Öldürülen ve Yaralananlar	61 ¹	46
Toplam	97 ölü	118 yaralı
CEZAEVLERİNDE ÖLENLER		
GÖZALTINDA ÖLÜMLER		
FAİLİ MEÇHUL SALDIRILAR		
Erkek	14	29
Kadın	1	3
Çocuk	3	5
Toplam	18	37
RESMİ HATA VE İHMAL		
Resmi Hata ve İhmal Sonucu Ölen ve Yaralananlar	42	30
Polis ve Asker İntiharları / İntihar Teşebbüsleri	34	-
Toplam	76	30
SALDIRIYA UĞRAYANLAR		
Siyasi Parti, Sendika ve Dernek Yöneticisi / Üyesi	4	152
Gazeteci	2	10
Öğretmen / Öğretim Üyesi	-	3
Öğrenci	-	111
Yerel Yönetici	3	5
İşçi	-	32
Diğer	27	249
Toplam	36 ölü	562 yaralı
SİLAHLI ÇATIŞMALAR		
Güvenlik Görevlisi ²	50	105
Silahlı Militan	91	1
Toplam	141 ölü	106 yaralı
<i>Not: Mayın patlaması sonucu ölen 21 asker ile 38 yaralı asker de bu rakama dahildir.</i>		
YASADIŞI ÖRGÜT CİNAYETLERİ ve YARALANMALAR		
MAYIN VE SAHİPSİZ BOMBA PATLAMASI SONUCU ÖLEN ve YARALANAN SİVİLLER		
Erkek	14	30
Kadın	-	2
Çocuk	8	9
Toplam	22 ölü	41 yaralı

¹ 4 Mayıs 2009 tarihinde Mardin ili Mazıdağı ilçesi Bilge (Zangirt) köyünde korucular tarafından yapılan silahlı saldırı sonucu ölen 44 kişi ile yaralanan 3 kişi bu rakama dahildir.

² Güvenlik görevlisi tanımına asker, geçici köy korucusu ve özel tim girmektedir.

2009 TÜRKİYE İNSAN HAKLARI İHLALLERİ BİLANÇOSU

KUŞKULU ÖLÜMLER			
	Erkek	18	-
	Kadın	11	-
	Çocuk	12	-
	Toplam	41 kişi	
NAMUS CİNAYETLERİ			
	Erkek	1	-
	Kadın	25	1
	Çocuk	5	1
	Toplam	31 ölü	2 yaralı
KADINLARIN YAŞAM HAKLARINA YÖNELİK İHLALLER			
	Kadın İntiharları	64 intihar	21 intihar teşebbüsü
	Ev İçi Şiddete Uğrayan Kadınlar	46 ölü	14 yaralı
	Toplumsal Alanda Kadına Yönelik Şiddet, Tecavüz ve Taciz	36 ölü	12 kadın yaralama ve şiddete maruz kaldı, 8 kadın tecavüze uğradı.
	Fuhuşa Zorlanan Kadınlar		7 kadın
ÇOCUKLARIN YAŞAM HAKLARINA YÖNELİK İHLALLER			
	Çocuk İntiharları	41 intihar	16 intihar teşebbüsü
	Ev İçi Şiddete Uğrayan Çocuklar	20 ölü	12 yaralı
	Toplumsal Alanda Çocuğa Yönelik Şiddet, Tecavüz ve Taciz	14 ölü	6 çocuk şiddete maruz kaldı, 34 çocuk tecavüze veya tacize uğradı.
	Fuhuşa Zorlanan Çocuklar		1 çocuk

İŞKENCE, KÖTÜ MUAMELE, ONUR KIRICI ve KÜÇÜK DÜŞÜRÜCÜ DAVRANIŞ ve CEZALANDIRMA

Gözaltında İşkence ve Kötü Muamele	305
Gözaltı Yerleri Dışında İşkence ve Kötü Muamele	358
Köy Korucuları Tarafından Yapılan İşkence ve Kötü Muamele	34
Cezaevlerinde İşkence ve Kötü Muamele ³	397
Kolluk Güçleri Tarafından Tehdit Edilenler	51
Toplumsal Gösterilerde Güvenlik Güçlerinin Müdahalesi Sonucu Dövülen ve Yaralananlar	565
Özel Güvenlik Görevlileri Tarafından İşkence ve Kötü Muameleye Maruz Kalanlar	10
Okulda Şiddet	115
Toplam	1835 kişi

³ Cezaevlerinde işkence ve kötü muamele verileri "İHD 2009 Yılı Cezaevleri Raporu"ndan alınmıştır.

2009 TÜRKİYE İNSAN HAKLARI İHLALLERİ BİLANÇOSU

KİŞİ GÜVENLİĞİ ve ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK İHLALLER⁴

Gözaltına Alınanlar	7718 kişi
Tutuklananlar	1923 kişi
Gözaltına Alınan Sığınmacı ve Göçmenler	23.014 kişi
Yaşamını Yitiren Sığınmacı ve Göçmenler	33 ölü / 30 yaralı

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK İHLALLER

Yasaklanan Etkinlikler	23 (7 kutlama, 5 tiyatro oyunu, 4 festival, 3 gösteri, 1 mevlid, 1 fotoğraf sergisi, 1 konser ve 1 yürüyüş)
Toplatılan, Yasaklanan ve Para Cezası Uygulanan Yayın Organları	10 gazete toplam 27 kez, 7 dergi ise toplam 15 kez toplatıldı. 1 televizyonun yayını 2 kez durduruldu. 11 kitap, 6 afiş, 5 pankart, 1 kitapçık ve 1 çıkartma yasaklandı veya toplatıldı. Doğan Medya Grubu'na 2009 yılı Şubat ve Eylül aylarında Maliye Bakanlığı tarafından toplam 4 milyar 581 milyon TL vergi cezası kesildi.
Baskına Uğrayan Gazete ve Yayın Organları	16 (11 gazete bürosu, 3 televizyon kanalı ve 2 radyo)
Engellenen İnternet Siteleri	5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un Kasım 2007'de yürürlüğe girmesinden itibaren 11 Mayıs 2009'a kadar 2601 web sitesi kapatıldı. Bu web sitelerinin 54 'ü mahkeme kararıyla, 2 'si sitesi ise Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı (TİB) tarafından "5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlarla İlgili Kanun çerçevesinde" erişime kapatıldı. 167 web sitesine erişim ise 5651 Sayılı Kanun kapsamı dışında kalan gerekçelerle mahkemeler tarafından engellendi ancak TİB bu kararların ayrıntılı bir dökümünü vermedi. 11 Mayıs 2009'da yayınlanan istatistiklerden sonra TİB erişim engelleme istatistiklerini yayımlamayacağını bildirdi, ve resmi olarak Mayıs 2009'dan beri istatistikleri yayımlanmıyor.

2009 YILINDA AÇILAN SORUŞTIRMALAR

2009 Yılında açılan soruşturma sayısı **88**, kişi sayısı **516**.

⁴ Bu bölümdeki gözaltı ve tutuklamalar, ifade, örgütlenme ve seyahat özgürlüğü kapsamında yaşanan ihlaller ile keyfi gözaltılar olarak değerlendirilmektedir.

2009 TÜRKİYE İNSAN HAKLARI İHLALLERİ BİLANÇOSU

2009 YILINDA AÇILAN DAVALAR	2009 YILINDA DEVAM EDEN DAVALAR	2009 YILINDA SONUÇLANAN DAVALAR
2009 yılında 853 kişi hakkında 166 dava açıldı.	2009 yılında devam eden dava sayısı 86 , yargılanan kişi sayısı 657	2009 yılında 741 kişinin yargılandığı 202 dava sonuçlandı. Yargılanan 110 kişi beraat etti. 569 kişi 1078 yıl 10 ay hapis ve 164.896 TL para cezasına çarptırıldı. 4 kişi hakkında açılan 5 dava düştü. 55 kişiye 3 kitap okuma cezası verildi.

TOPLANTI ve GÖSTERİ ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK İHLALLER

Güvenlik Güçleri Tarafından Müdahale Edilen Toplantı ve Gösteriler	229 (113 gösteri ve miting, 101 yürüyüş, 8 basın açıklaması, 6 şölen ve 1 imza standı)
2009 Yılında Açılan Soruşturmalar	2009 Yılında 340 kişi hakkında 12 soruşturma açıldı.
2009 Yılında Açılan Davalar	2009 Yılında 205 kişi hakkında 18 dava açıldı.
2009 Yılı veya Öncesi Açılan ve Devam Eden Davalar	2009 veya Öncesi Açılan 7 davada 79 kişinin yargılanmasına devam ediliyor.
2009 Yılında Sonuçlanan Davalar	Sonuçlanan 19 davada 172 kişiye toplam 263 yıl 7 ay hapis ve 25.200 YTL para cezası verildi. 22 kişi beraat etti.

ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK İHLALLER

Baskına veya Saldırıya Uğrayan Siyasi Parti, Sendika ve Dernekler	227 (143 parti temsilciliği, 51 dernek, 14 sendika, 7 parti aracı, 5 kültür merkezi, 3 belediye binası, 2 seçim konvoyu ve 2 vakıf)
Kapatılan / Kapatılmak İstenen Siyasi Partiler ve Dernekler	10 (Demokratik Toplum Partisi, Çiftçi Sendikaları Konfederasyonu ve Güldünya Derneği kapatıldı. 68 'liler Birliği Vakfı, Siyah Pembe Üçgen LGBTT Derneği ve Özgür Düşünce ve Eğitim Hakları Derneği hakkında kapatma davası açıldı. Öğrenci Gençlik Sendikası hakkında 2009 yılı öncesi açılan kapatma davası devam etti. İlmi ve Kültürel Araştırmalar Vakfı ve Lambdaistanbul hakkında açılan kapatma davaları reddedildi. Türkiye Komünist Partisi hakkında açılan kapatma davası düştü.)

Bu bilançoda yer alan bilgiler,
İHD şubelerine yapılan bireysel başvurular,
İHD şubelerinin oluşturduğu İnsan Hakları İnceleme ve Araştırma Komisyonlarının raporları,
yerel ve ulusal basın ve yayın organlarında yer alan haberler, diğer sivil toplum örgütlerinin
raporları ve resmi kurumların verilerinden derlenerek,
İHD GENEL MERKEZİ DOKÜMANTASYON BİRİMİ
tarafından hazırlanmıştır.